Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KRUS/phddKogLing-J/22
Názov predmetu	kognitívna lingvistika
Rozsah	2P
Počet kreditov	5
Vyučujúci	prof. Oleh Tyshchenko, DrSc. (prednášajúci), doc. PhDr. Lukáš Gajarský, PhD. (garant predmetu), prof. Oleh Tyshchenko, DrSc. (hodnotiaci), doc. Mgr. Olga Iermachkova, PhD. (garant predmetu), prof. Oleh Tyshchenko, DrSc. (garant predmetu)

Podmienky na absolvovanie predmetu

– aktívna účasť na výučbe; – samoštúdium; – obhajoba referátu.

Výsledky vzdelávania

Úspešné absolvovanie predmetu študentovi/študentke umožní: 1. Vedomosti: - získať teoretické vedomosti o kognitívnej lingvistike; - orientovať sa vo vývojových tendenciách kognitívnej lingvistiky; - osvojiť si pojmy a kategórie ako konceptosféra, koncept, typy a modely konceptov, mentalita atď.; - pochopiť problematiku a oboznámiť sa s metódami výskumu kognitívnej lingvistiky. 2. Zručnosti: - vedieť používať metódy skúmania konceptov, základné princípy analýzy konceptov, klasifikácie; - vedieť analyzovať lexikálne polia ruského a slovenského jazyka; - spoznať experimentálne metodiky; - poznať a používať terminológiu kognitívnej lingvistiky; - byť schopným/schopnou narábať s metódami výskumu kognitívnej lingvistiky. 3. Profesijné kompetencie: - byť schopným/schopnou flexibilne aplikovať získané poznatky a zručnosti vo svojej vedeckej a pedagogickej praxi; - byť schopným/schopnou vysvetľovať zásady kognitívnej lingvistiky študentom a záujemcom o jej poznanie. 4. Prenositeľné kompetencie: - zlepšiť si schopnosti argumentácie a diskusie pri použití terminológie a metodologických východísk kognitívnej lingvistiky; - zvýšiť úroveň všeobecných a lingvistických vedomostí; - aplikovať systematické postupy kognitívnej lingvistiky spolu s ostatnými teoretickými poznatkami s cieľom komplexnosti poznania vo vlastnej bádateľskej a publikačnej praxi.

Stručná osnova predmetu

1. Kognitívna lingvistika v rámci súčasnej jazykovedy. 2. Základné pojmy (konceptosféra, koncept a význam, jazyková mentalita). 3. Koncept a slovo. Problémy verbalizácie konceptov. 4. Konceptosféra a mentalita. 5. Konceptosféra a sémantický priestor. 6. Typy konceptov a ich národné špecifiká. 7. Metódy analýzy konceptov. 8. Experimentálne metodiky (asociatívny a receptívny experiment). 9. Frazeologická analýza. 10. Vytvorenie derivačného poľa kľúčového slova. 11. Analýza umeleckých textov. 12. Porovnávacia analýza lexikálnych polí ruského a slovenského jazyka.

Odporúčaná literatúra

Boldyrev, N.N.: Kognitivnaja semantika. Vvedenije v kognitivnuju lingvistiku. 2014. ISBN: 978-5-89016-938-9. Dolník, J.: Základy lingvistiky. Bratislava: Stimul, 1999. ISBN 80-85697-95-5. Kubrjakova, E.S. i dr.: Kratkij slovar kognitivnych terminov. Moskva: Filol. f-t MGU, 1996. ISBN 5-89042-018-6. Maslova, V.A.: Vvedenije v kognitivnuju lingvistiku. Moskva: Flinta, 2011. ISBN 5-89216-002-5. Maslova, V.A.: Kognitivnaja lingvistika: učeb. posobije. Minsk: TetraSistems, 2004. 256 s. ISBN 985-470-165-4. Pimenova, M.V.: Problemy kognitivnoj lingvistiki i konceptual'nych issledovanij na sovremennom etape. In: Mental'nosť i jazyk : kollektivnaja monografija. Kemerovo : KemGU, 2006. 236 s. ISBN 5-202-00368-4. Popova, Z.D. – Sternin, I. A.: Očerki po kognitivnoj lingvistike. Voronež, 2011. Tyshchenko, O.V.: Cultural and cognitive structure of the omen: epistemology, axiology and pragmatics. In: WISDOM. ISSN 1829-3824, Roč. 18, č. 2 (2021), s. 137-151 [online]. Tyshchenko, O.V.: Formulations of wishes in the traditional Russian folklore and in the internet communication. In: Current issues of the Russian language teaching 14. Brno : Masarykova univerzita, 2020. ISBN 978-80-210-9781-0 (online), s. 190-200. Tyshchenko, O.V.: The Linguistic and Cultural Image of Weaving craft in Paroemias and Phrasemes (East and West Slavic Context). In: Slavica Slovaca. ISSN 0037-6787, Roč. 55, č. 2 (2020), s. 238-256. Vežbickaja, A.: Jazyk. Kul'tura. Poznanije. Moskva: Russkije slovari, 1996. ISBN 5-89216-002-5.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský, ruský